

Adam Lepa*
Łódź–Warszawa

Pedagogia mediosfery

Mediosfera dopiero od niedawna stała się przedmiotem refleksji naukowej¹. Określa się ją jako środowisko mediów. Jeżeli wziąć pod uwagę fakt, że media wywierają na jednostkę i społeczeństwo potęgujący się wpływ, należy stwierdzić, że mediosfera jest dziś jednym z najważniejszych środowisk człowieka. Jako środowisko dysponuje szczególną siłą oddziaływania. Nieprzypadkowo odnosi się do funkcjonowania środowiska metaforę kropli, która drażni skałę.

Znaczenie mediosfery wynika także z pewnych prawidłowości, jakie dostrzec można w globalnym funkcjonowaniu mediów. Widzi się w niej na przykład klucz do zrozumienia opinii, poglądów, a nawet postaw danego człowieka. Jest ona najważniejszym kanałem, którym przepływają do świadomości społecznej czynniki kształtujące opinię publiczną, jak również nośniki propagandy politycznej i reklamy handlowej. Refleksja nad mediosferą człowieka pozwala też zrozumieć takie zjawiska, jak dominacja obrazu, marginalizacja słowa czy wyłaniającą się ostatnio w Polsce prawidłowość, że w mediach bardziej przekonuje obywateli argument siły niż siła argumentu.

Celem artykułu jest przybliżenie mediosfery jako środowiska mediów ze szczególnym podkreśleniem w niej aspektu pedagogicznego. Zwrot „pedagogia mediosfery” stanowi analogię do takich sformułowań jak „pedagogia prasy” czy „pedagogia telewizji”. Oznacza on wtedy „pedagogiczny wy-

* Bp dr Adam Lepa, wykładowca w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi.

¹ A. Lepa, *Funkcja logosfery w wychowaniu do mediów*, Łódź 2003, s. 104–105; por. T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe*, Warszawa 2006, s. 294; P. Drzewiecki, *Re-nasans słowa. Wychowanie do logosfery w kulturze audiowizualnej*, Toruń 2010, s. 105 n.

miar” danego medium. W tytule artykułu podkreślony został pedagogiczny wymiar mediosfery.

Artykuł składa się z trzech części. Pierwsza przedstawia strukturę i funkcjonowanie mediosfery; część druga podejmuje jej aspekt pedagogiczny; w trzeciej części zaś formułuje się ważne dla praktyki pedagogicznej wnioski i postulaty.

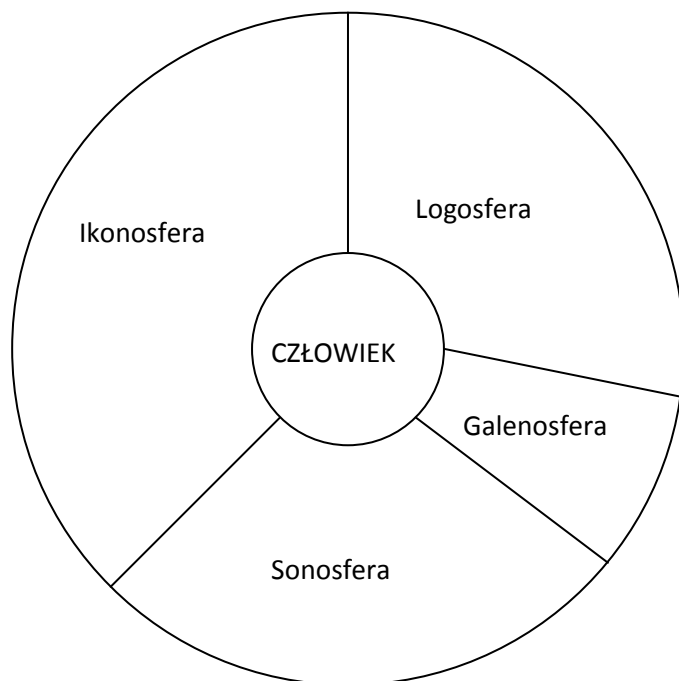
1. Struktura i funkcjonowanie mediosfery

Mediosfera nie jest artmetyczną sumą wpływów na człowieka ze strony wszystkich mediów, z których on korzysta. Wpływy te współtworzą bogate i dynamiczne środowisko, w którym człowiek jest składnikiem najważniejszym. Widać to najwyraźniej w mediosferze rodziny. O skutecznym oddziaływaniu środowiska decydują funkcjonujące w nim mechanizmy, mające charakter stałych prawidłowości. Są to przede wszystkim: stałe i regularne wpływy poszczególnych składników środowiska na psychikę człowieka². Odpowiadają im reakcje człowieka na oddziaływania poszczególnych składników środowiska mediosfery. Wszystkie oddziaływania wynikające z tego wpływu mieszczą się w tej samej wciąż grupie społecznej (np. w rodzinie) i przez wzajemne oddziaływanie współtworzą specyfikę danej grupy. Ponadto, osoby uczestniczące w mediosferze poprzez wzajemny dialog i dzielenie się reakcjami na oddziaływanie poszczególnych mediów przyczyniają się do wzmocnienia tych wpływów, dzięki czemu mediosfera staje się środowiskiem o dużej skuteczności oddziaływania.

1. W strukturze mediosfery wyróżnia się cztery części składowe, nazywane warstwami. Są to: ikonosfera (warstwa obrazu), logosfera (warstwa słowa), sonosfera (warstwa dźwięku) i galenosfera (warstwa ciszy). Każda z tych warstw, w zależności od powstałych warunków i sytuacji, może się stać środowiskiem człowieka, przyjmując charakter tworu samodzielnego. Ma to miejsce wtedy, gdy w refleksji nad środowiskiem społecznym człowieka w polu widzenia jest głównie jedna z wymienionych warstw, np. warstwa obrazu, a inne zostały metodycznie pominięte. Mówi się wtedy o środowisku obrazu. Jak pokazuje poniższy rysunek, obszary poszczególnych warstw oraz ich rozmieszczenie nie są rozłożone równomiernie. Tym bardziej, że rysunek nie oddaje rzeczywistych wielkości odnoszących się na przykład

² S. Kunowski, *Pojęcie środowiska i jego klasyfikacja*, „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL” 15 (1967), s. 85–87; J. Pieter, *Środowisko wychowawcze*, Katowice 1972; B. Passini, T. Pilch (red.), *Wychowanie i środowisko*, Warszawa 1979.

do „współczesnych Polaków” czy „współczesnej rodziny”. Są to wielkości szacunkowe, a więc przybliżone i orientacyjne.

Mediosfera człowieka

W miejscu centralnym mediosfery znajduje się zawsze człowiek. Bez niego nie ma środowiska mediów. Wszak środowisko społeczne ma to do siebie, że zawsze funkcjonuje w odniesieniu do człowieka³. Wpływa on decydująco zarówno na strukturę mediosfery, jak i na jej funkcjonowanie. Dlatego mówi się, że jaki jest człowiek, taka jest jego mediosfera. Natomiast nie przyjmuje się bez zastrzeżeń twierdzenia, że taki jest człowiek, jaka jest jego mediosfera. Tym bardziej, że równoległe z czterema warstwami mediosfery oddziałują na człowieka również analogiczne warstwy (ikonosfery, logosfery, sonosfery i galenosfery), które powstają niezależnie od mediów. Rodzą się one z własnych doświadczeń człowieka oraz z różnorodnych spo-

³ R. Zaniewski, *Les théories des milieux et la pédagogie mésologique*, Tournai 1952; A. Lepa, *Dlaczego pedagogika mezologiczna?*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 16 (2007), s. 133–137.

tkań z innymi ludźmi (dialog, osobista lektura, wspólna modlitwa, gra na instrumencie i śpiew).

Mediosfera rodziny to również rozmowy jej domowników z osobami z zewnątrz (przyjaciele, znajomi, sąsiedzi), gdy ich przedmiotem stają się treści publikowane w mediach oraz zakłócenia w ich odbiorze (np. zjawisko manipulacji, zatrucia informacyjnego czy różne formy kamuflażu). Ujawniają się wtedy różnice opinii i stanowisk, prowadzące do gorących dyskusji i sporów. Okoliczności te potęgują dynamikę mediosfery. Jest ona jeszcze większa, gdy wśród dyskutantów pojawiają się przywódcy opinii w ujęciu Elihu Katza i Paula F. Lazarfelda⁴. Uwrażliwiają oni swoje środowisko na odbiór nowych informacji, podkreślają elementy sensacyjne w przekazie i prowokują do dyskusji.

Należy teraz wymienić najważniejsze składniki w poszczególnych warstwach. Tu również punktem odniesienia niech będzie mediosfera funkcjonująca w środowisku rodziny. W warstwie i k o n o s f e r y należy wskazać przede wszystkim media ikoniczne, jak telewizja, film wideo (kino domowe), udźwiękowione przeźrocza, Internet, a także wydawnictwa albumowe, magazyny ilustrowane, fotografia, reprodukcja obrazu, folder czy znaczek pocztowy. W warstwie l o g o s f e r y znajdują się przede wszystkim: książka, prasa, radio, telewizja (teksty mówione), nagrania przemówień osób znaczących i poezji. S o n o s f e r a zaś to również telewizja i radio, Internet, nagrania muzyki i śpiewu oraz tekstów mówionych na różnych nośnikach dźwięku. Warstwą niedowartościowaną w mediosferze rodziny jest g a l e n o s f e r a. Coraz powszechniej przyjmuje się tezę, że w rodzinie cisza przegrywa z mediami. Mimo to są rodziny, gdzie cisza odzyskuje należne miejsce⁵.

2. Mediosfera, funkcjonując zgodnie ze swoją naturą, wywiera przemowny wpływ na uczestników danego środowiska, w szczególności na domowników w rodzinie. Jak podkreślono wcześniej, wpływ ten jest potęgowany przez środowiskowy charakter mediosfery. Efekty tego wpływu nie są jednak prostym rezultatem działania mechanicznego⁶.

Są dwa główne obszary oddziaływania mediów: postawy i opinie. W ich łonie przede wszystkim zachodzą zmiany w następstwie wpływów ze strony mediów. Wyróżnia się cztery kierunki zmian w osobowości człowieka:

⁴ E. Katz, P. F. Lazarfeld, *Between Media and Mass (the Part Played by People) the two step of Communication*, w: O. Boyd-Barret, Ch. Newbold (red.), *Approaches to Media*, London 1995, s. 124–134.

⁵ A. Lepa, *Funkcja ciszy w wychowaniu do mediów*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 18 (2009), s. 177–184.

⁶ J. Dohnalik, *Efekty oddziaływania środków masowego komunikowania. Przegląd zmieniających warunkujących skuteczność*, „Przekazy i Opinie” 3 (1980), s. 51–64.

1. niektóre z dotychczasowych postaw i opinii przestają istnieć; 2. tworzą się nowe zupełnie postawy i opinie; 3. następuje wzmocnienie istniejących już postaw i opinii; 4. pojawia się osłabienie dotychczasowych postaw i podważenie opinii⁷.

Dziś przyjmuje się powszechnie, że wpływ mediów na osobowość przebiega drogą pośrednią. Mechanizm tego oddziaływania rozpatrywał Joseph T. Klapper, który wskazał na istotną rolę czynników pośredniczących⁸. Jak wskazuje ich nazwa, towarzyszą one odbiorowi mediów i w następstwie tego współtworzą efekt ich oddziaływania. Oto najważniejsze czynniki pośredniczące w ujęciu Josepha T. Klappera:

- Cechy osobowe odbiorcy, takie jak naiwność, podatność na wpływy, naśladownictwo innych; ale też odporność na wpływy, twórcza aktywność, umiejętność perswazji.

- Postawy odbiorcy wobec mediów, wśród których należy wymienić: pełną akceptację mediów i życzliwość wobec nich; a następnie postawę nieufności, podejrzliwości czy lekceważenia. Prowadzi to do niechęci i uprzedzeń wobec mediów.

- Oddziaływanie grupy odniesienia, z którą odbiorca się identyfikuje. Grupa ta w dużym stopniu wyznacza stosunek odbiorcy do mediów. Tą grupą jest rodzina, najbliżsi przyjaciele, paczka koleżeńska.

- Przeżywane przez odbiorcę interakcje, które mają miejsce wtedy, gdy zachodzi „równoczesna aktywność dwóch albo więcej osób”⁹. Ten wpływ jest szczególnie wyraźny, gdy w interakcji uczestniczą osoby znaczące (rodzice, wychowawcy, ludzie o nieprzeciętnej indywidualności).

- Przywódcy opinii, którzy są osobami wrażliwymi na informację. Przyjmują ją chętnie i przekazują dalej. Inspirują innych do otwierania się na nowe informacje.

- Kultura w dużym stopniu wpływa na skuteczność oddziaływania mediów. W ujęciu Jana Pawła II w sposób szczególny wskazuje się na dużą siłę kultury, gdyż „jest ona tym, przez co człowiek jako człowiek staje się bardziej człowiekiem: bardziej «jest»...”¹⁰.

- Najważniejszym czynnikiem pośredniczącym jest wychowanie, a w szczególności wychowanie do mediów. Gdy ma miejsce od wczesnych lat dziecka i realizowane jest w środowisku rodziny, przynosi spodziewany

⁷ A. Lepa, *Pedagogika mass mediów*, Łódź 2007, s. 139.

⁸ J. T. Klapper, *The Effects of Mass Communication*, New York 1960, s. 15–43.

⁹ Th. M. Newcomb, R. H. Turner, *Psychologia społeczna. Studium interakcji ludzkich*, Warszawa 1965, s. 173.

¹⁰ Jan Paweł II, *W imię przyszłości kultury. Przemówienie w siedzibie UNESCO*, w: *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 64–82.

rezultat. Tym bardziej, że rodzina jest optymalnym środowiskiem dla wychowania do mediów¹¹.

2. Mediosfera w aspekcie pedagogiki

Mediosferę należy rozpatrywać przede wszystkim w kategorii środka wychowania. Jest wszak środowiskiem mediów. Środowisko zaś traktowane jest jako liczący się środek wychowania¹². W tej sytuacji mediasferę należy rozważać jako środek wychowania do mediów. W pedagogice środowisko jest wysoko ocenianym środkiem wychowania. Jego skuteczność wzrasta niepomierne, gdy dzięki wysiłkowi rodziców mediasfera staje się środowiskiem zorganizowanym.

1. Istotne znaczenie wychowawcze w mediasferze ma układ jej poszczególnych warstw (logosfery, ikonosfery, sonosfery i galenosfery). Funkcjonować mogą następujące konfiguracje w łonie mediasfery danej jednostki.

- **D o m i n a c j a** jednej z warstw mediasfery, na przykład dominacja ikonosfery. Wtedy zaczyna funkcjonować mechanizm alternatywności wśród warstw tworzących mediasferę (albo obraz, albo słowo).

- **D e f i c y t** w obrębie jednej warstwy mediasfery, spowodowany głównie dominacją innej warstwy. Widać to wyraźnie na przykładzie dominacji sonosfery w rodzinie. W jej następstwie powstaje najczęściej deficyt w obrębie galenosfery.

- **Z r ó w n o w a ż o n a k o m p l e m e n t a r n o ś ć** między poszczególnymi warstwami mediasfery. Układ taki jest efektem działań wychowawczych (w rodzinie ze strony rodziców) prowadzących do mediasfery zorganizowanej.

Z wychowawczego punktu widzenia dwa pierwsze układy są wysoce niekorzystne dla osobowego rozwoju jednostki w środowisku rodziny. Sytuację najbardziej korzystną dla pedagogii w rodzinie stwarza układ trzeci – to jest zrównoważona komplementarność między poszczególnymi warstwami mediasfery. Dobrym rozwiązaniem dla wychowania w rodzinie jest również komplementarność poszczególnych warstw mediasfery, które się wzajemnie uzupełniają, a przez harmonijne współdziałanie doznają wzajemnego ubogacenia. Relacja komplementarności zachodzić może z każdą pozostałą warstwą. Na przykład komplementarność logosfery z ikonosferą, galenosfery z sonosferą czy logosfery z sonosferą.

¹¹ D. Bis, *Rodzina jako podstawowe środowisko wychowania do korzystania ze środków społecznego komunikowania*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2 (2002), s. 171–184.

¹² K. Sośnicki, *Teoria środków wychowania*, Warszawa 1973, s. 60.

2. Wspomniano już, że środowisko społeczne, mające znamiona środowiska zorganizowanego, staje się środowiskiem pedagogicznym, a więc w pełni oddziałującym na proces wychowania. Przy czym ono nie tylko warunkuje prowadzenie przez rodziców świadomej i planowanej działalności wychowawczej, lecz ponadto minimalizuje posunięcia błędne z ich strony¹³. Błędy rodziców popełniane są najczęściej w sytuacji, gdy ich działania wychowawcze są spontaniczne, nieprzemysłane i niekontrolowane. Aby tego uniknąć, należy podjąć wysiłek organizowania danego środowiska, na przykład środowiska słowa (logosfery) czy środowiska ciszy (galenosfery). Organizowanie mediosfery, czyli środowiska mediów, jest przedsięwzięciem trudniejszym niż tworzenie zorganizowanej logosfery lub galenosfery. Wynika to z faktu, że mediosfera w porównaniu z innymi środowiskami jest środowiskiem bogatszym i bardziej zróżnicowanym.

Niezorganizowana mediosfera charakteryzuje się przede wszystkim tym, że w rodzinie osoby dorosłe są nieświadome wpływów mediów, które w sposób globalny, to znaczy w ramach mediosfery, oddziałują na domowników. Mogą nawet nie wiedzieć o istnieniu środowiska mediów. Ponadto, w niezorganizowanej mediosferze funkcjonują jej wpływy niezależnie od intencji osób, które środowisko rodziny współtworzą (rodzice, dziadkowie). Tym wpływom, często szkodliwym, osoby te mogą nawet bezwiednie sprzyjać (choćby w imię idei „wychowania bezstresowego”).

Z kolei zorganizowane środowisko mediosfery wyraża się w tym, że jej składniki są dostrzegane przez rodziców i celowo wykorzystywane w procesie wychowania do mediów. Wymaga to podstawowej znajomości mediosfery jako środowiska i mechanizmów jej funkcjonowania. Pozwoli to rodzicom na krytyczną ocenę wpływów ze strony mediosfery, a także na wprowadzenie przemyślanej korekty w pedagogii rodziny oraz na doskonalenie wpływów ze strony środowiska mediów. W następstwie tego eliminowane są zjawiska, które mogłyby zagrozić prawidłowemu funkcjonowaniu mediosfery.

Dotychczasowa refleksja prowadzi do sformułowania najważniejszych cech zorganizowanej mediosfery. Oto one:

- Stałość działania w wychowaniu, wykluczająca u rodziców dorywczość i okazjonalność.
- W tworzenie mediosfery zorganizowanej są solidarnie zaangażowane wszystkie osoby będące uczestnikami środowiska rodziny. Jest to zadanie wykonywane „razem”.

¹³ A. Lepa, *Poprawność i błąd w pedagogii rodziny wielkowiejskiej*, w: E. Kopeć, M. Ruścki (red.), *Studia teologiczne*, t. 2, Lublin 1979, s. 187–198.

- Mediosfera jest permanentnie wykorzystywana przez rodziców do celów wychowawczych. W sposób przemyślany angażują oni do tego pozostałe osoby w danej rodzinie (dzieci, dziadków itp.).
- Rodzice w mediasferze zorganizowanej wykazują stałą zdolność do podejmowania autokorekty. Pomaga im w tym realizacja najważniejszych postaw kształtowanych w wychowaniu do mediów – postawy krytycznej, postawy odbioru selektywnego i postawy twórczej aktywności.
- Osoby organizujące mediosefę nie tylko znają podstawową wiedzę na temat środowiska, ale ją permanentnie pogłębiają.
- Tworzący mediasferę zorganizowaną rodzice zasięgają wskazań i poruczeń ze strony zawodowych pedagogów i ludzi mediów.

3. Wnioski i postulaty dla praktyki wychowawczej

Podkreślono już, że optymalnym środowiskiem dla wychowania do mediów jest rodzina. Dlatego refleksja nad mediasferą rodziny jest dziś pożyteczna i uzasadniona. Z tej racji niniejsze wnioski i postulaty rozpatrywane są w odniesieniu do rodzinnego środowiska mediów.

- W publikacjach poświęconych mediom na ogół wspomina się tylko o istnieniu mediasfery. Nie mówi się zatem o jej organizowaniu¹⁴. Jest tak dlatego, ponieważ problematykę mediasfery podejmują zasadniczo socjologowie i medioznawcy a nie pedagodzy–teoretycy czy wychowawcy–praktycy. Dlatego dziś nagłośnienie tego tematu staje się postulatem ważnym i pilnym. W związku z tym niezbędne jest także podjęcie odpowiednich badań nad mediasferą (np. w szkole, domu dziecka, szpitalu).

- Ponieważ media oprócz wpływu pozytywnego, wywierają na swoich odbiorców również wpływ negatywny i stają się czynnikiem utrudniającym ich prawidłowy rozwój, przeto należy mediasferę rozpatrywać również w aspekcie zasad etycznych¹⁵. Ma bowiem miejsce zjawisko krzywdy wyrządzonej zwłaszcza młodemu użytkownikowi mediasfery. Negatywny wpływ mediasfery jest zwielokrotniony faktem, że oddziałuje ona na sposób środowiska.

- W wychowaniu do mediów należy uwzględnić wiedzę o oddziaływaniu mediasfery w rodzinie. Młody człowiek powinien posiadać choćby w ogólnym zarysie znajomość zarówno struktury mediasfery, jak i mechani-

¹⁴ Zob. np. T. Goban-Klas, *Cywilizacja medialna*, Warszawa 2005, s. 42 n.

¹⁵ A. Lepa, *Etyka mediasfery*, „Annales” 1 (2010), s. 43–56.

zmów jej funkcjonowania. Na wiedzy tej należy budować edukację medialną, w szczególności zaś realizowaną w rodzinie¹⁶.

- Ze względu na spotęgowany wpływ mediów w ramach mediosfery, w wychowaniu do nich należy zwrócić uwagę przede wszystkim na postawę krytyczną. Dzięki niej młody odbiorca prasy, radia i telewizji nie ulega magii tych mediów i nie przyjmuje każdej treści za dobrą monetę. Postawę krytyczną uważa się powszechnie za najważniejszą w wychowaniu do mediów. Naiwność i brak krytycyzmu wobec ich oddziaływań prowadzi do uzależnienia się od nich. Stanowi to jeden z najgroźniejszych skutków nieprawidłowego odbioru mediów¹⁷.

- Należy najpierw przekonać rodziców do zainteresowania się oddziaływaniem mediosfery w rodzinie. Mogą temu służyć wypowiedzi znanych medioznawców, którzy w zwięzłych słowach przestrzegają przed przykrymi następstwami tych wpływów. Oto przykładowo cytowane wypowiedzi na ten temat. Marshall McLuhan przestrzegał, że telewizja godzi z rzeczywistością, a oznacza to, że skutecznie kształtuje postawę konformistyczną wobec rzeczywistości, dochodzącą nawet do rozmiarów patologii¹⁸. Według Lena Mastermana media nie są wcale prostym odbiciem istniejącej rzeczywistości, lecz aktywnie uczestniczą w procesie jej tworzenia¹⁹. Z kolei Francis Balle przekonuje, że w następstwie wojny obrazu ze słowem świat został zawładnięty przez obraz, który „odniósł zwycięstwo nad słowem”²⁰. Charakter zdecydowanej przestrogi ma również opinia Billa Gatesa, który głosi, że „kto rządzi obrazami, rządzi umysłami ludzi”²¹.

- Rodzice powinni mieć świadomość, że mediosfera w ich rodzinie jest ważnym i niełatwym dla nich wyzwaniem pedagogicznym. Charakter środowiskowy jej oddziaływań potęguje niepomiernie skuteczność wpływu. Może to doprowadzić do sytuacji, kiedy mediosfera danej rodziny staje się „konkurencją” dla wpływów wychowawczych rodziców. Wyzwanie ze strony mediosfery w rodzinie powinno rodziców mobilizować do podjęcia od-

¹⁶ B. Siemieniecki, *Przedmiot i zadania mediów w komunikacji*, w: tenże (red.), *Pedagogika medialna*, t. 1, Warszawa 2007, s. 125–151.

¹⁷ A. Lepa, *Zapobieganie uzależnieniu od mediów*, w: I. Niewiadomska, M. Kalinowski (red.), *Wezwani do działania. Zasoby społeczne w profilaktyce zachowań destrukcyjnych*, Lublin 21010, s. 127–138.

¹⁸ J. Mikułowski Pomorski, *Wobec ekspansji mediów wizualnych*, „Zeszyty Prasoznawcze” 4 (1988), s. 91–109.

¹⁹ L. Masterman, *Teaching the Media*, London 1994.

²⁰ F. Balle, *Introduction aux médias*. Paris 1994, s. 26–28.

²¹ B. Darras, *Multimédia et éducation à l'image*, w: *Multimédia et Savoirs*, Paris 2000, s. 143.

powiednich zadań, jak na przykład pogłębienie lektury o mediach, regularny kontakt z zawodowymi pedagogami czy stała refleksja na ten ważny temat.

Zakończenie

Przedmiotem refleksji jest w niniejszym artykule pedagogiczny wymiar mediosfery, to znaczy środowiska mediów. Najpierw przybliżono strukturę i funkcjonowanie mediosfery z uwzględnieniem czterech jej podstawowych warstw: ikonosfery, logosfery, sonosfery i galenosfery. Następnie przedstawiono aspekt pedagogiczny mediosfery, podkreślając, że zorganizowana mediosfera stanowi liczący się walor wychowawczy środowiska mediów. Ukazano też najważniejsze cechy zorganizowanej mediosfery, aby wskazać, w jakim kierunku powinien przebiegać proces budowania zorganizowanego środowiska mediosfery. W refleksji doprowadzono do wyłonienia najważniejszych wniosków i postulatów dla praktyki wychowawczej.

Artykuł jest pierwszą próbą refleksji nad pedagogią mediosfery. Problematykę tę należy kontynuować z myślą o podjęciu szerszej zakrojonych badań na tym polu.

Pogłębienie rozpatrywanego problemu może się okazać pomocne w procesie wychowania do mediów. Zadanie to staje się tym ważniejsze, gdy odnosi się do mediosfery w rodzinie, która uchodzi powszechnie za optymalne środowisko dla edukacji medialnej.

Pedagogy of Mediasphere (Summary)

This paper discusses the issue of mediasphere, which is defined as the media environment. It focuses on the pedagogical dimension of this environment, which becomes evident when the main strata of the mediasphere are considered, i.e. iconosphere, logosphere, sonosphere and galenosphere. The most important component of the mediasphere is the human being and he is the reason why the media environment has its own specific character and is, therefore, unique.

Mediasphere supports the process of upbringing, and especially media formation, when it becomes a structured and organised environment. This can be observed mainly on the example of family, which is the optimal environment for media education. A structured mediasphere prevents upbringing mistakes and helps understand such phenomena as public opinion, information order, communication society and media addiction.